

ке и Крапе, леже у висинским отстојањима од 70 до 150 м, припадају једној или двама глацијацијама.

Б. Ж. Милојевић

Anton Melik: Bohinjski ledenik, z 1 karto v prilogi. (Geografski Vestnik, 1929/30, c. 1—39).

Pisac je počeo sa sistematskim proučavanjem glacijacije Juliskih Alpa, te nastavlja rad, što ga je bio s uspehom izvršio za Savinjske Alpe još godine 1905. R. Lucerna. Pisac je tačno pregledao sve glacijalne tragove blejsko-radovljiške kotline, i došao do zaključka, da juliski lednici ni izdaleka nisu bili tako veliki kako se do sada mislilo. Najveći je bio bohinjski lednik, dok su radovinski i lednik Save Dolinke bili mnogo manji. Poslednja dva su staložili svoje čeone morene više, svaki za sebe, tako da ne može biti govora o zajedničkom jeziku sva tri istočno-juliska lednika kod Radovljice. Na levoj obali Save morene su mnogo manje sačuvane nego na desnoj, jer je korito Save ležalo u postvirmско doba istočno od današnjeg. Posle toga se Sava lagano pomerala prema Zu, razarajući pri tome morenske nasipe. Savesnim ispitivanjem autor je dalje pokazao da je bohinjski lednik staložio morene u visinama, gde ih stariji ispitivači nisu ni mislili tražiti. Melik je našao na Jelju, u južnom delu Pokljuke, sporedne morene u visini oko 1320 m, dakle oko 70 m više nego Briker. Snežna granica u Bohinju za virmско doba morala je zato ležati u visini od 1300 do 1350 m. Time se pomiču visinske granice i za ostale stadije, i to za bilski na 1600—1650 m, za gšnički na 1900—1950 m, i za daunski na 2200—2250 m. Poslednji je, dakle, pravilno za 300 m niže nego što je sadašnja snežna granica u Juliskim Alpima.

V. Bohinec

André Alix: Formes glaciaires sur calcaire à plis autochtones. (Annales de Géographie, 1930, 15 mai, c. 299—305.)

Pisac, jedan od учасника француске интеруниверзитетске екскурзије у нашој земљи, упоређује извесне елементе глацијалне морфологије у кречњач-

ким областима Француских Алпа и наших кршних крајева, и долази већином до резултата, који се не слажу са Цвијићевим.

Док су за Цвијића, на пример, пост-глацијалне вртаче ретке, дотле писац, на основу својих испитивања у Веркору, истиче да су оне правило као и преглацијалне; док Цвијић, даље, сматра мале вртаче стеновитог дна, испуњене моренама, као постглацијалне, дотле писац, на основу проматрања у Веркору, Преалпима и Јури, тумачи ове облике као елементе терминалног басена(?). Различног порекла могу бити и отсеци, који се јављају у кршу међу глацијалним облицима. Утврдити да ли су они производ глацијалне ерозије или су настали тектонским путем, значило би допринети да се сазна изглед преглацијалног рељефа и да се ближе упозна природа глацијалне ерозије уопште.

Извесно су и Цвијићеви и пишеви резултати у односним областима тачни, али ни једни ни други, као што се види, не могу имати општију вредност. Тек ће се оваквим поређењем, какво је писац започео, доћи до ширих и виших појмова о глацијацији кршних крајева.

Б. Ж. Милојевић

J. V. Daneš: Les sources d'eau douce au fond de la mer et leurs relations avec l'abaissement du niveau de la mer au pleistocène pendant les périodes de grande extension des glaciers (Comptes—Rendus du II congrès des géographes et ethnographes slaves en Pologne 1927, Cracovie, 1929, c. 216—17.).

У Далмацији, на Јави, Хавајским Острвима, на Јамајци и т. д., поред обала које се састоје од пропустљивих стена, кречњачких и вулканских, јављају се подморски извори. Како подземни токови не могу стварати канале испод морског нивоа, јер је потисак морске воде знатан, и како се подморски извори јављају на целој земљиној површини, то су извесно данашњи подземни токови створили канале, којима теку, за време глацијалних епоха: услед великих ледника ниво морски лежао је

тада ниско, и тако су биле дате погодбе за ерозију подземних токова.

Као *Болиг*, и Данеш доводи раније ниско стање морског нивоа у везу са глацијацијом, и овим ранијим стањем објашњава неке морфолошке особине обалске.

Б. Ж. Милојевић

H. Baulig: Le littoral dalmate. (Annales de Géographie, 1930, 15 mai, с. 306—10.)

Учествујући 1929 године у француској интеруниверзитетској екскурзији кроз нашу земљу, писац је обратио нарочиту пажњу рељефу приморја.

После кратког прегледа главних морфолошких особина, писац је склон да колебања морског нивоа у нашем приморју доводе у везу са појединим дилувијалним епохама: у глацијалној епоси било је ниско стање, а у пост-гласијалној високо. Супротно досадашњим испитивачима, који су позитивно померање обалске линије тумачили спуштањем земљишта, овде се то померање схвата као резултат прилива оне воде, која се јавила у постгласијално доба, после топљења ледника.

Извесно је, да о овом појаву треба водити рачуна и писцу морамо бити захвални за горњи наговештај. Али је у нашем приморју било епирогенетских покрета, и то управо после пли-оцена и у дилувијуму. Од ових покрета издизања су несумњива; врло је вероватно, да су се с њима у вези вршила и спуштања, која би такође доприносила позитивном померању обалске линије.

Б. Ж. Милојевић

O. Reja: Letni tok padavin na Sloven-skem. (Geografski Vestnik, 1929/30, с. 53—62).

Из средњих месечних сума талоба током 35-годишње периоде (1881—1915), аутор закључује да у Словенији постоје три режима талоба, који се пружају од запада према истоку. Први обухвата приморску област, те је карактеризован примарним максимумом у октобру, секундарним у јуну и терцијарним у марту. У другом појасу, који обухвата главни

део Karavanki, Savinjske Alpe, okolinu Ljubljane i kršni predeo od Ljubljane do Kupe, терцијарни максимум се уопште не види. У трећем појасу, у istočnom, odnosno u severoistočnom delu Slovenije, јавља се јунски максимум, који прати само у неким станицама и пораст талоба у октобру. Аутор тумачи узроке ових разлика, водећи рачуна о осталим метеоролошким елементима. Занимљиво је пореденје средњег броја дана с талобима са средњом месечном количином талоба. При томе се виде где-где доста значајне разлике, које потичу услед олуја у топло годишње доба. Олује мало утичу на месечну суму талоба, али могу број дана с талобима јакo повећати.

V. Bohinec

E. Bénévnt: Bora et mistral (Annal. de Géogr. XXXIX, 1930., p. 286—298).

Писац поређује у овој расправи услове и особине буре и мистрала и долази до закључка да, поред неких сличности, имају доста велике разлике. Сличности су у томе што су и бура и мистрал ветрови који се нагло спуштају са високих, хладних крајева према топлијем Средоземном Мору, што оба поглавито дувају у зимској половини године и што знатно коче саобраћај кад добију јачину олује. Поред тога, бура и мистрал су, сваки у својој области, преовлађујући ветрови, али не свугде у истој сразмери. Годишња честина мистрала постепено се смањује од запада на исток, и све више прелази у североисточни и источни правац, а честина буре смањује се од севера ка југу, и све већу частину добијају источни и југоисточни ветар.

Лети су оба ова ветра ређа, него зими, и то бура знатно више од мистрала. Зими често дувају јачином олује, а лети се ова ублажује. Ипак је бура, са карактером олује, лети несравњено ређа од олујног мистрала. Велика је разлика и у томе што изгледа да је снага буре знатно локализована. Велику јачину има само на нагим висоравнима хрватског крша и на обалама уз које се непосредно дижу високе и стрме падине. Мистрал, насупрот, који је врло јак у долини Роне, задр-